

PULMANOLOGI K KASALLIKLARNI ANIQLASHDA DIAGNOSTIK AXAMYAT.

Hikmatshoyeva Guljahon Jo'rabek qizi.

FJSTI, Biotibbiyot muhandisligi 1622-guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada pnevmoniya to'g'risida ma'lumotlar, diagnosktika to'g'risida tushunchalar keltirilgan. Tashqi muhit ta'siri va organizmning ichki omillari qarish jarayonining tezlashuviga, organizmning erta qarishiga olib keladi, bu jarayon organizmning o'sish va rivojlanishi to'xtaganidan keyin boshlanadi. Umuman olganda, zamonaviy tekshiruvlarning ma'lumotiga asosan pnevmoniya bilan kasallanish ko'pgina omillardan iborat: hayot tarzi, oila ijtimoiy holatidan, mehnat sharoitidan, hayvonlar bilan muloqotdan, sayohat, zararli odatlari ko'pligidan, kasallar bilan muloqotdan, shuningdek xavf omillardan–alkagolizm, chekish, o'pkaning obstruktiv kasalligi, surunkali yurak yetishmovchiligi va jipslashib yashashidan iborat. Shuning uchun pnevmoniya davosida fizioterapevtik muolajalarni tavsiya etishda, o'ng o'pka ko'proq zararlanishini e'tiborga olish tavsiya etiladi, drenajli massaj, bemorning to'shakda joylashishi shu asnoda tavsiya etilishi maqsadga muvofiq.

Kalit so'zlar: - Rentgenoskopiya, Rentgenografiya, Fluorografiya, Bronxografiya, Bronkoskopiya, Torakoskopiya, O'pka funktsiyasi testi o'pka ventilyatsiyasi, Laboratoriya usullari (balg'amni tekshirish)

O'pka kasalliklari juda keng tarqalgan. Statistika ma'lumotlariga ko'ra, surunkali kasalliklarning yarmidan ko'pi o'pka va bronxlarda uchraydi. Nafas olish tizimining eng keng tarqalgan patologiyalari orasida: zotiljam; o'pka saratoni; KOAH (surunkali obstruktiv o'pka kasalligi), sil kasalligi, astma, bronxit. Ulardan nafaqat chekuvchilar va ekologik jihatdan noqulay hududlar aholisi azoblanadi. Hech kim o'pkada yallig'lanish va neoplazmalardan immunitetga ega emas va bu jarayonlar juda xavfli bo'lishi mumkin. Shuning uchun shifokorlar profilaktika chorasi sifatida muntazam ravishda o'pka tekshiruvini tavsiya qilinadi

O'pka va nafas yo'llarini o'rganish usullari. Bugungi kunda o'pkalarni tekshirish va kasalliklar va patologiyalarni aniqlash uchun juda ko'p turli xil usullar qo'llaniladi - **Rentgenoskopiya**-bu o'pkani tekshirishning eng keng tarqalgan usuli bo'lib, o'pka to'qimalarining tuzilishidagi o'zgarishlarni ko'rish, siqilish o'choqlari yoki ichi bo'sh joylarni topish, plevra bo'shlig'ida suyuqlik yoki havo mavjudligini aniqlash imkonini beradi. Rasm rentgen apparati yordamida yaratiladi va ekranda ko'rsatiladi.

- **Rentgenografiya.** Ushbu tekshiruv davomida tasvir rentgen apparati yordamida ham yaratiladi, lekin u plyonkaga o'rnatiladi va monitorda ko'rsatilmaydi. Radiografiya

o'pkaning diagnostikasi uchun juda aniq va informatsion usul bo'lib, o'z vaqtida hatto eng kichik o'zgarishlarni ham ko'rish imkonini beradi.

- **Fluorografiya.** U printsiptial jihatdan rentgenografiyaga o'xshaydi, lekin tasvir kichik formatli plyonkada chop etiladi yoki monitorda ko'rsatiladi. Raqamli fluorografiya odamlarga kamroq radiatsiya ta'siriga ega, ammo tasvir sifati o'pka rentgenografiyasiga qaraganda biroz yomonroq.

- **Bronxografiya**-ushbu turdagi rentgenografiya lokal behushlik ostida amalga oshiriladi va bronxlar holatini tashxislash uchun ishlatiladi. X-nurlarini o'tkazmaydigan bronxning lumenine kontrast agent AOK qilinadi.

- **Bronkoskopiya**-bu usul traxeya va bronxlarning shilliq qavatini tekshirish uchun ishlatiladi. U maxsus qurilma - bronkoskop tomonidan ishlab chiqariladi, unga biopsiya yoki begona jismlarni olib tashlash va poliplarni olib tashlash, miniatyura kamerasi va boshqa asboblarni uchun maxsus forsepslar biriktiriladi. Bemorni noqulaylikdan himoya qilish uchun manipulyatsiya lokal behushlik ostida amalga oshiriladi. Bronkoskop og'iz orqali traxeyaga kiritiladi.

- **Torakoskopiya**- Maxsus vosita - torakoskop yordamida amalga oshiriladigan plevra bo'shlig'ining endoskopik tekshiruvi. Ko'krak qafasidagi kichik ponksiyon orqali umumiy behushlik ostida o'pkaga AOK qilinadi. Ko'p jihatdan, harakat tamoyili bronkoskopiya o'xshaydi.

O'pka funktsiyasi testi -O'pka ventilyatsiyasi. Bu usul o'pkaning nafas olish hajmi nima ekanligini aniqlashga va nafas olish etishmovchiligi darajasini aniqlashga imkon beradi. Plevral ponksiyon. O'pkaning ushbu tekshiruvi paytida plevra bo'shlig'ining tarkibi kichik ponksiyon orqali tahlil qilish uchun olinadi. Manipulyatsiya lokal behushlik ostida amalga oshiriladi. Plevral ponksiyonning asosiy ko'rsatkichlari plevrit, o'smalar va o'pkada suyuqlik va havoning patologik to'planishi hisoblanadi. Laboratoriya usullari (balg'amni tekshirish) Balg'am ikki usulda tekshiriladi: mikroskopik va bakterioskopik. Birinchisi, parazitlarni, shilimshiqnlarni, bakteriyalarni, turli xil shakllanishlarni aniqlashga va qo'shimcha ravishda sil kasalligini aniqlashga imkon beradi. Bakterioskopik usul turli xil o'pka infeksiyalarining qo'zg'atuvchilarini ochib beradi.

Diagnostik rentgenologiya – bu bemorda kasallikni aniqlash uchun arzon tasvirlardan foydalanadigan muhim intizomdir. Tibbiyot sohasidagi texnologik yutuqlar, shuningdek, ayrim kasalliklarni to'liq davolash uchun rentgenologiyadan foydalanishga olib keldi. 288 Davolashni kuzatish. Afsuski, davolash yo'llari xali aniqlanmagan kasalliklar ham bor, lekin ularni erta aniqlash va oldini olish inson umrini uzaytirishi, taraqqiyot turmush tarzini to'g'ri o'zgartirish orqali sekinlashishi mumkin. Bemorning sog'ligi yaxshilanishi yoki kelajakda yomonlashishi uchun to'xtatilishi mumkin. Sog'liqni saqlash mutaxassislari bemorning jismoniy faollik va oziq-ovqat iste'mol qilish bo'yicha har bir qadamini kuzatib boradilar. Shuningdek,

ular kasallikning kuchayishini kuzatadilar. Agar u yomonlashuv belgilarini ko'rsatsa, narsalarni to'g'rilash uchun o'zgarishlar kiritiladi. Davolash imkoniyatlari ham ehtiyojlarga qarab o'zgartiriladi. Kasallikni skrining qilish. Dastlabki bosqichlarda ma'lum bir kasallik uchun skrining erta tashxis qo'yish uchun juda muhimdir. Skrining bemorda kasallik mavjudligini keltirib chiqaradi. Odatda, skrining jamoatchilik darajasida, ayniqsa, kimdir populyatsiyalar orqali tarqalishi mumkin bo'lgan kasallik tashxisi qo'yilganida amalga oshiriladi. Bu sog'liqni saqlash sohasi mutaxassisleri va hukumatlarga kasallikdan ta'sirlanishi mumkin bo'lgan shaxslarni aniqlashga yordam beradi. Prognoz. Prognoz yaqin yoki uzoq kelajakda kasallik ehtimolini aniqlashga yordam beradi. Odatda, oilada mavjud bo'lgan kasalliklarning genetik tarixiga ega bo'lgan odamlar prognoz jarayonidan o'tadilar. Bu kasallikning boshlanishini kechiktirish yoki uni butunlay yo'q qilish uchun erta choralarni ko'rishga yordam beradi. Sog'liqni saqlash mutaxassisleri kasallik uchun to'g'ri tashxis qo'ymasdan ishlay olmaydi. Ushbu testlar kasallikni qanday davolash va natijalarni to'g'ri talqin qilish to'g'risida qaror qabul qilishga ta'sir qiladi. Diagnostik sinov uskunolari kasalliklarni erta aniqlash va davolashda muhim rol o'ynaydi. Laboratoriya sinovlaridan tortib tasvirlash texnologiyalari, parvarishlash punktlari va molekulyar sinovlargacha ushbu vositalar sog'liqni saqlash mutaxassislariga aniq tashxis qo'yish va shaxsiy davolanish uchun bebaho ma'lumotlarni taqdim etadi. Kasalliklarni dastlabki bosqichlarida aniqlash orqali diagnostika sinov uskunolari sog'liqni saqlash mutaxassislariga zudlik bilan aralashish, bemorlarning natijalarini yaxshilash va umuman sog'lom aholiga hissa qo'shish imkoniyatini beradi. Texnologiya rivojlanishda davom etar ekan, diagnostika sinovlari sog'liqni saqlash kelajagini shakllantirishda tobora muhim rol o'ynaydi.

Xulosa. Har yili dunyoda 17 million odamda pnevmoniya aniqlanadi. O'pka kasalliklari sababli o'lim darajasi juda yuqori bo'lib 8-9% ni tashkil etadi. 2017 yilda besh yoshgacha bo'lgan 808 694 bola pnevmoniyadan vafot etgan. Bu raqamlardan ko'rinib turibdiki pnevmoniya kasalliklarini to'g'ri davolash bilan birgalikda shifokor ko'ruviga vaqtida borish, tibbiy tahlillarni o'tkazish va tog'ri davo choralarni belgilash inson hayotini saqlab qolish uchun birinchi yordam bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Aliyev N., Muhammadjonov S. THE ROLE OF MATHEMATICS EDUCATION IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF MEDICAL WORKERS. THE IMPORTANCE OF MATHEMATICS FOR A HEALTH WORKER. MATHEMATICAL METHODS AND STATISTICS IN MEDICINE //Бюллетень педагогов нового Узбекистана. – 2023. – Т. 1. – №. 2. – С. 39-42.
2. Nurillo N. A., Muhammadjonov S., Tojimatova L. THE ROLE OF MATHEMATICS EDUCATION IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF MEDICAL PERSONNEL. THE IMPORTANCE OF MATHEMATICS FOR THE

- HEALTH WORKER //International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research. – 2023. – T. 3. – №. 6. – C. 54-56.
3. Melibayeva, F. M., Aliyev, N. A., & Muhammadjonov, S. G. o'g'li. (2023). CHEKISH BILAN BOG'LIQ O'PKA KASALIKLARI. Educational Research in Universal Sciences, 2(16), 719–723
 4. AN Abdiqayumovich, M Sarvarbek Gayratjon o'gli. ZAMONAVIY DIAGNOSTIKANING ROLI. ZAMONAVIY DIAGNOSTIKA USULLARI. Лучшие интеллектуальные исследования 10 (6), 177-180.
 5. Ravshanbekovna, M. N., Sarvarbek Gayratjon og, M., & Alijon o'g'li, T. A. (2024, January). AYRISH SISTEMASIDAGI BUYRAKNING AHAMIYATI. In *INTERDISCIPLINE INNOVATION AND SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE* (Vol. 2, No. 16, pp. 11-14).
 6. Erkinjon o'g'li, M. X. BEMORLARNI TEKSHIRISHDA DIAGNOSTIK AXAMIYAT.
 7. Madraximova, N. R. (2024). O 'PKA KASALLIKLARNI ANIQLASHDA ZAMONAVIY DIAGNOSTIK USULLAR. *Educational Research in Universal Sciences*, 3(4 SPECIAL), 36-38.
 8. Sarvarbek Gayratjon og M. et al. BIOLOGIK QON TOMIR PROTEZ MATERIALLARINING TARKIBI VA XUSUSIYATLARINI O 'RGANISH //TADQIQOTLAR. UZ. – 2024. – T. 36. – №. 3. – C. 112-120.
 9. Sarvarbek Gayratjon og M. et al. ONKOLOGIK KASALLIKLARNING DOLZARB MUAMMOLARI VA YANGILIKLARI //TADQIQOTLAR. UZ. – 2024. – T. 36. – №. 1. – C. 95-99.
 10. Muhammadjonov S. G. SOG „LIQNI SAQLASH TIZIMIDA DIAGNOSTIKANING MUAMMOLARI, AHAMIYATI VA ROLI.
 11. Abdurazakova A. I. THE HARM OF DISHWASHING DETERGENTS AND ITS PREVENTION This article contains information about the work carried out in the Republic of Uzbekistan in maintaining public health, chemical detergents, their types and negative impact on human health and scientif //MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH. – 2023. – T. 2. – №. 24. – C. 212-214.
 12. Abdurazakova I. A. IDISH YUVISH VOSITALARI ZARARI HAQIDA //Экономика и социум. – 2023. – №. 1-2 (104). – C. 11-13.
 11. Abduraxmonovna A. I. KOLLOID ERITMALARNING TIBBIYOTDAGI AHAMIYATI //SCIENCE AND INNOVATION IDEAS IN MODERN EDUCATION. – 2023. – T. 1. – №. 9.
 13. Abduraxmonovna A. I. BIOGEN ELEMENTLARNING ODAM ORGANIZMIDAGI BIOLOGIK FAOLLIGI //SCIENCE AND INNOVATION IDEAS IN MODERN EDUCATION. – 2023. – T. 1. – №. 9.

14. Abdurakhmonovna A. I., Ruzmatjonovich A. R. INFECTIOUS DISEASES AND THEIR PREVENTION //Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing. – 2023. – T. 1. – №. 8. – С. 1-4.
15. Абдуразакова И. А. ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРОИЗВОДСТВА КРАСНЫХ ДОЖДЕВЫХ ЧЕРВЕЙ В КАЛИФОРНИИ //Экономика и социум. – 2023. – №. 12 (115)-1. – С. 901-905.
16. Usmonov, S., & Isroilov, S. (2023). SHAQALOQLARDA QORIN DAM BO'LISHINING SABABLARI, DAVOLASH USULLARI. *Евразийский журнал академических исследований*, 3(4 Part 2), 196-199.
17. Abdusubxon o'g'li, U. S. (2023). YURAK ISHEMIK KASALLIKLARI VA ULARNI OLDINI OLIHNING ZAMONAVIY USULLARI. *PRINCIPAL ISSUES OF SCIENTIFIC RESEARCH AND MODERN EDUCATION*, 2(6).
18. Abdusubxon o'g'li, U. S. (2023). BUYRAK TOSH KASALLIKLARINI HOSIL BO'LISHIDA GIPODINAMIYANING TA'SIRI. *PRINCIPAL ISSUES OF SCIENTIFIC RESEARCH AND MODERN EDUCATION*, 2(6).
19. Usmonov, S., & Alisherjonova, F. (2023). INSON TANASIDA BO'LADIGAN ELEKTR HODISALARI. *Евразийский журнал академических исследований*, 3(4 Part 2), 200-203.
20. Isroil o'g'li, X. M., & Abdusubxon o'g'li, U. S. (2023, April). GIPERTONIYA KELIB CHIQISHI SABABLARI. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE ON" MODERN EDUCATION: PROBLEMS AND SOLUTIONS"* (Vol. 2, No. 5).
21. Abdusubxon o'g'li U. S. et al. BOLALARDA GASTROENTRITNING NAMOYON BO'LISHI //INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE ON" MODERN EDUCATION: PROBLEMS AND SOLUTIONS". – 2023. – T. 2. – №. 5.
22. Abdusubxon o'g'li, U. S. (2023). KAM HARAKATLIK NATIJASIDA KELIB CHIQUADIGAN KASALLIKLARNI XALQ TABOBATI BILAN DAVOLASHNING TOP 10 TA USULI. *SCIENCE AND PEDAGOGY IN THE MODERN WORLD: PROBLEMS AND SOLUTIONS*, 1(3).
23. Abdusubxon o'g'li U. S. et al. GIPERTONIYA KASALLIGINI RIVOJLANISHINI OLDINI OLIHNING ENG YAXSHI USULLARI //SCIENCE AND PEDAGOGY IN THE MODERN WORLD: PROBLEMS AND SOLUTIONS. – 2023. – T. 1. – №. 3.
24. Abdusubxon o'g'li U. S. et al. QONNI SUYULTIRADIGAN TOP-10 MAHSULOT //SCIENCE AND PEDAGOGY IN THE MODERN WORLD: PROBLEMS AND SOLUTIONS. – 2023. – T. 1. – №. 3.
25. Tiguntsev S. G., Usmonov S. B., Shafarevich K. V. Determination of the Damage Location on Multiphase and Multi-Wire Power Transmission Lines //2023 5th

- International Youth Conference on Radio Electronics, Electrical and Power Engineering (REEPE). – IEEE, 2023. – T. 5. – C. 1-4.
26. Abdusubxon o'g'li U. S., Vaxobjon o'g'li Q. A. BOLALARDA ENG KO'P UCHRAYDIGAN RAXIT KASALLIGI //STUDIES IN ECONOMICS AND EDUCATION IN THE MODERN WORLD. – 2023. – T. 2. – №. 5.
27. Abdusubxon o'g'li U. S. ELEKTROMAGNIT MAYDONINING ORGANIZMGA TA'SIRI //SCIENCE AND INNOVATION IDEAS IN MODERN EDUCATION. – 2023. – T. 1. – №. 2.
28. Abdusubxon o'g'li U. S. et al. KONDILOMA VIRUSLARINI DAVOLASHDA KRIOGEN TERAPIYA //PRINCIPAL ISSUES OF SCIENTIFIC RESEARCH AND MODERN EDUCATION. – 2023. – T. 2. – №. 1.
29. Miradullayeva G. B., Melibayeva M. K., Avdeeva A. N. MATHEMATICAL DESCRIPTION OF RHEOLOGICAL PROPERTIES OF COMPOSITIONS USING LOCAL RAW MATERIALS FOR WORKING SURFACES OF STRUCTURAL MATERIALS OF TECHNOLOGICAL EQUIPMENT //Мировая наука. – 2023. – №. 5 (74). – С. 20-24.
30. Райимова З. М. и др. БОРЬБА С НОВОЙ ЭПИДЕМИЕЙ КОРОНАВИРУСА ВО ВСЕМ МИРЕ И В УЗБЕКИСТАНЕ //Экономика и социум. – 2021. – №. 4-2 (83). – С. 328-331.
31. Muhammadmusayevich E. R. et al. KO'ZNING KAMCHILIKLARI VA TIBBIYOTDAGI DAVO CHORALARI //E Conference Zone. – 2022. – С. 124-126.
32. Ravshanbek E. et al. OPTICAL PART OF THE EYE AND RELATED DISEASES //World Bulletin of Public Health. – 2023. – T. 19. – С. 180-181.
33. Mukhammadmusayevich E. R. AUTOMATIC CONTROL IN BIOTECHNICAL SYSTEMS //MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS. – 2024. – T. 8. – №. 8. – С. 22-26.
34. Muhammadmusayevich E. R., Erkinovna E. M. BOLALARDA TANA HARORATI BOSHQARILISHINING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI //PRINCIPAL ISSUES OF SCIENTIFIC RESEARCH AND MODERN EDUCATION. – 2023. – T. 2. – №. 1.
35. Muxammadmusayevich E. R. REFORMS IN MODERN MEDICINE IN UZBEKISTAN //International Multidisciplinary Journal for Research & Development. – 2024. – T. 11. – №. 01.
36. Mukhammadmusayevich E. R. AUTOMATIC CONTROL IN BIOTECHNICAL SYSTEMS //Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research. – 2023. – T. 10. – №. 12. – С. 720-722.
37. Muxammadmusayevich E. R. SOG'LIQ SAQLASH TIZIMINI BOSHQARISH JARAYONINI AVTOMATLASHTIRISH //MODERN PROBLEMS IN

EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS. – 2023. – T. 7. – №. 7. – C. 13-16.

38. Mukhammadmusayevich E. R. AUTOMATING THE HEALTHCARE SYSTEM MANAGEMENT PROCESS //THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD. – 2023. – T. 3. – №. 3. – C. 54-57.

39. Eshonov R. M., Karimova J. TEXNOLOGIYA FANINI BIR NECHTA FANLAR BILAN BOG’LAB O’TISHDAGI USLUBIY TAVSIYALAR //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2023. – T. 3. – №. 10. – C. 228-232.

